

Samenvatting Mathematics II (voorheen Lineaire Algebra)

Geïnspireerd door een samenvatting van Francien Troost, vernieuwde versie door Adriaan van Natijne.

Het vak is verdeeld in drie onderdelen:

1. Differentiaalvergelijkingen
2. Basale lineaire algebra (hoofdstuk 1 en 2 van Lay)
3. Uitbreiding lineaire algebra (hoofdstuk 2 en 6 van Lay)

Samenvatting:

- Differentiaalvergelijkingen (Stewart: §9.1 – §9.5, §17.1 – §17.3)
- Complexe getallen (Stewart: Appendix H)
- Lineaire Algebra (Lay)

Deeltentamen II

- Stelsels lineaire vergelijkingen (Lay: §1.1 – §1.2)

- Omzetten lineair systeem in een (aangevulde) matrix:

$$\begin{array}{r} x_1 - 2x_2 + x_3 = 0 \\ 2x_2 - 8x_3 = -8 \\ -4x_1 + 5x_2 + 9x_3 = 9 \end{array} \rightarrow \left[\begin{array}{ccc|c} 1 & -2 & 1 & 0 \\ 0 & 2 & -8 & -8 \\ -4 & 5 & 9 & 9 \end{array} \right] \rightarrow \left[\begin{array}{ccc|c} 1 & -2 & 1 & 0 \\ 0 & 2 & -8 & -8 \\ -4 & 5 & 9 & -9 \end{array} \right]$$

(Vergelijking 3 & 4, pagina 4.)

- Oplossen lineaire vergelijking

- Toegestane bewerkingen:

- Replacement
- Interchange
- Scaling

Uitgewerkt op pagina 6.

- 'Fundamental questions' (pagina 7)

- Is the system consistent: does at least one solution exist.

$$\left[\begin{array}{cc|c} 5 & 6 & 9 \\ 0 & 0 & 3 \end{array} \right] \rightarrow \begin{cases} 5x_1 + 6x_2 = 9 \\ 0x_1 + 0x_2 = 3 \end{cases} \quad \text{Dit stelsel strijdig en heeft geen oplossingen.}$$

- If a solution exists, is it the *only* one: is the solution *unique*.

$$\left[\begin{array}{cc|c} 5 & 6 & 9 \\ 10 & 12 & 18 \end{array} \right] \rightarrow \left[\begin{array}{cc|c} 5 & 6 & 9 \\ 5 & 6 & 9 \end{array} \right] \rightarrow \begin{cases} 5x_1 + 6x_2 = 9 \\ 5x_1 + 6x_2 = 9 \end{cases} \quad \text{Zijn twee parallelle lijnen:}$$

oneindig veel oplossingen. (Zie ook figuur 2, pagina 3.)

- Rij-echelon

- Definitie (pagina 13):

- All nonzero rows are above any rows of all zeros.
- Each leading entry of a row is in a column to the right of the leading entry of the row above it.
- All entries in a column below a leading entry are zeros.

- Definitie rij-gereduceerde echelon vorm (pagina 13):

- Definitie echelon-vorm.
- The leading entry in each nonzero row is 1.
- Each leading 1 is the only nonzero entry in the column.

- Voorbeelden (pivot positie: ■, willekeurige waarde: ◇)

- Echelon vorm:
$$\left[\begin{array}{ccc|c} \blacksquare & \diamond & \diamond & a \\ 0 & \blacksquare & \diamond & b \\ 0 & 0 & \blacksquare & c \end{array} \right].$$

- Gereduceerde echelon vorm: $\left[\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & 0 & p \\ 0 & 1 & 0 & q \\ 0 & 0 & 1 & r \end{array} \right]$.

- Pivot position: a location in A that corresponds to a leading 1 position.
Pivot column: a column of A that contains a pivot position.
- The row reduction algorithm (pagina 15)
  - Begin with the leftmost nonzero column. This is a pivot column. Select a nonzero entry in the pivot column as a pivot. If necessary, interchange rows to move this entry into the pivot position.
  - Use row replacement operations to create zeros in all positions below the pivot.
  - Repeat the process until there are no more nonzero rows to modify.
- Oplossingen van lineaire systemen (pagina 18)

- $\left[\begin{array}{ccc|c} 1 & 0 & -5 & 1 \\ 0 & 1 & 1 & 4 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right] \rightarrow \begin{cases} x_1 & -5x_3 = 1 \\ & x_2 + x_3 = 4 \\ & 0 = 0 \end{cases} \rightarrow \begin{cases} x_1 = 1 + 5x_3 \\ x_2 = 4 - x_3 \\ x_3 \text{ is vrij} \end{cases}$

$$\left[\begin{array}{ccccc|c} 1 & 6 & 2 & -5 & -2 & -4 \\ 0 & 0 & 2 & -8 & -1 & 3 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 7 \end{array} \right] \rightarrow \begin{cases} 1x_1 + 6x_2 + 2x_3 - 5x_4 - 2x_5 = 0 \\ & 2x_3 - 8x_4 - x_5 = 5 \\ & x_5 = 7 \end{cases} \rightarrow \begin{cases} x_1 = -6x_2 - 3x_4 \\ x_2 \text{ is free} \\ x_3 = 5 + 4x_4 \\ x_4 \text{ is free} \\ x_5 = 7 \end{cases}$$

(Pagina 19)

- Aangepaste herhaling 'fundamental questions' pagina 7:
If a linear system is consistent, then the solution set contains either (i) a unique solution, when there are no free variables, or (ii) infinitely many solutions, when there is at least one free variable. (Pagina 21)
- Lineaire combinaties/vergelijkingen (Lay: §1.3)
  - Vectoren: $\mathbf{u} = \begin{bmatrix} 3 \\ -1 \end{bmatrix}$ of $\mathbf{w} = \begin{bmatrix} w_1 \\ w_2 \end{bmatrix}$ op voorwaarde dat w_1 en w_2 reële getallen zijn (pagina 24). Geometrische weergave van een vector: zie figuur 1 en 2, pagina 25.
  - $\mathbf{u} = \begin{bmatrix} 3 \\ -1 \end{bmatrix}$ is een vector in $\mathbb{R}^2$; $\mathbf{v} = \begin{bmatrix} 3 \\ -1 \\ 4 \end{bmatrix}$ een vector in $\mathbb{R}^3$. (Pagina 25 en 26)
  - Rekenregels met vectoren (pagina 24):
    - Optellen: $\begin{bmatrix} 3 \\ -1 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 4 \\ 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3+4 \\ -1+2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 7 \\ 1 \end{bmatrix}$. Zie ook figuur 3, pagina 26.
    - Vermenigvuldigen met een scalar: $-3 \begin{bmatrix} 3 \\ -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -3 \cdot 3 \\ -3 \cdot -1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 9 \\ 3 \end{bmatrix}$. Zie ook figuur 5, pagina 26.
  - Wiskundige rekenregels (pagina 27):
    - $\mathbf{u} + \mathbf{v} = \mathbf{v} + \mathbf{u}$
    - $(\mathbf{u} + \mathbf{v}) + \mathbf{w} = \mathbf{u} + (\mathbf{v} + \mathbf{w})$
    - $\mathbf{u} + \mathbf{0} = \mathbf{0} + \mathbf{u}$
    - $-\mathbf{u} = (-1)\mathbf{u}$
 $\mathbf{u} + (-\mathbf{u}) = -\mathbf{u} + \mathbf{u} = \mathbf{0}$
    - $c(\mathbf{u} + \mathbf{v}) = c\mathbf{u} + c\mathbf{v}$
    - $(c + d)\mathbf{u} = c\mathbf{u} + d\mathbf{u}$
    - $c(d\mathbf{u}) = (cd)\mathbf{u}$

- $1 \mathbf{u} = \mathbf{u}$
- Lineaire combinaties (pagina 27):
  - $\mathbf{y} = c_1 \mathbf{v}_1 + \dots + c_p \mathbf{v}_p$
Een lineaire combinatie van $\mathbf{v}_1 \dots \mathbf{v}_p$ met gewichten $c_1 \dots c_p$. Waarbij c_p elk reeel getal kan zijn, bijvoorbeeld: $\sqrt{3}\mathbf{v}_1 + \mathbf{v}_2$ of $0\mathbf{v}_1 + \frac{1}{4}\mathbf{v}_2$.
Figuur 3, pagina 26 en figuur 8, pagina 28 geven een idee van de structuur die hierdoor ontstaat.
  - Een lineaire combinatie bestaat als er een oplossing voor $c_1 \dots c_p$ bestaat in de vergelijking: $\mathbf{y} = c_1 \mathbf{v}_1 + \dots + c_p \mathbf{v}_p$.

$$x_1 \begin{bmatrix} 1 \\ -2 \\ -5 \end{bmatrix} + x_2 \begin{bmatrix} 2 \\ 5 \\ 6 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 7 \\ 4 \\ -3 \end{bmatrix} \rightarrow \left[\begin{array}{cc|c} 1 & 2 & 7 \\ -2 & 5 & 4 \\ -5 & 6 & -3 \end{array} \right] \rightarrow \left[\begin{array}{cc|c} 1 & 0 & 3 \\ 0 & 1 & 2 \\ 0 & 0 & 0 \end{array} \right] \rightarrow \begin{matrix} x_1 = 3 \\ x_2 = 2 \end{matrix} \quad (\text{Pagina 28, 29})$$
  - De vectorvergelijking en aangevulde matrix hebben hetzelfde antwoord.

$$x_1 \mathbf{a}_1 + x_2 \mathbf{a}_2 + \dots + x_n \mathbf{a}_n = \mathbf{b} \rightarrow \left[\begin{array}{ccc|c} \mathbf{a}_1 & \mathbf{a}_2 & \dots & \mathbf{a}_n \end{array} \middle| \mathbf{b} \right] \quad (\text{Pagina 29})$$
- Lineaire deelruimte (Span) (pagina 30):
  - Als $\mathbf{v}_1 \dots \mathbf{v}_p$ een serie vectoren in $\mathbb{R}^n$ is, dan wordt de set van alle combinaties van $\mathbf{v}_1 \dots \mathbf{v}_p$ weergegeven als $\text{Span}\{\mathbf{v}_1 \dots \mathbf{v}_p\}$, de verzameling van alle vectoren die geschreven kunnen worden als: $\mathbf{y} = c_1 \mathbf{v}_1 + \dots + c_p \mathbf{v}_p$.
  - De $\text{Span}\{\mathbf{v}\}$ is de set van punten in $\mathbb{R}^n$ op de lijn door $\mathbf{0}$ en $\mathbf{v}$. Figuur 10, pagina 30 geeft een idee van een lineaire deelruimte van een enkele vector.
  - De $\text{Span}\{\mathbf{u}, \mathbf{v}\}$ is het vlak van punten in $\mathbb{R}^n$ op de lijn door $\mathbf{0}$, $\mathbf{u}$ en $\mathbf{v}$. Figuur 11, pagina 30 geeft een idee van een lineaire deelruimte van twee vectoren.
- Lengte van de vector: $|\mathbf{v}| = \left\| \begin{bmatrix} 1 \\ b \end{bmatrix} \right\| = \sqrt{a^2 + b^2}$ en $|c\mathbf{v}| = |c| \cdot \sqrt{a^2 + b^2}$.
- Matrix-vectorproduct: $\mathbf{Ax} = \mathbf{b}$ (Lay: §1.4)
  - Met A een $m \times n$ matrix met kolommen $\mathbf{a}_1 \dots \mathbf{a}_n$ en $\mathbf{x}$ in $\mathbb{R}^n$, is het product van A en $\mathbf{x}$ de lineaire combinatie van de kolommen van A met $\mathbf{x}$ als de gewichten.

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 \\ 0 & -5 & 3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 4 \\ 3 \\ 7 \end{bmatrix} = 4 \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \end{bmatrix} + 3 \begin{bmatrix} 2 \\ -5 \end{bmatrix} + 7 \begin{bmatrix} -1 \\ 3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 4 \\ 0 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 6 \\ -15 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} -7 \\ 21 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 \\ 6 \end{bmatrix} \quad (\text{Pagina 35})$$

De i de rij van $\mathbf{b}$ is de optelsom van de i de rij van A vermenigvuldigd met $\mathbf{x}$. (Pagina 38)
  - Hierdoor geldt ook: $\mathbf{Ax} = \mathbf{b} \rightarrow x_1 \mathbf{a}_1 + x_2 \mathbf{a}_2 + \dots + x_n \mathbf{a}_n = \mathbf{b} \rightarrow \left[\begin{array}{ccc|c} \mathbf{a}_1 & \mathbf{a}_2 & \dots & \mathbf{a}_n \end{array} \middle| \mathbf{b} \right]$ en dat $\mathbf{Ax} = \mathbf{b}$ alleen bestaat als $\mathbf{b}$ een lineaire combinatie is van de kolommen van A . (Pagina 36)
Zie ook Example 3 op pagina 36.
  - Stel A is een $m \times n$ matrix, dat gelden de volgende beweringen: (Pagina 37)
    - Voor elke $\mathbf{b}$ in $\mathbb{R}^m$ heeft $\mathbf{Ax} = \mathbf{b}$ een oplossing.
    - Elke $\mathbf{b}$ in $\mathbb{R}^m$ is een lineaire combinatie van de kolommen van A .
    - De kolommen van A spannen $\mathbb{R}^m$.
    - A heeft een pivot positie in elke rij.
  - Eigenschappen van het vectorproduct: (Pagina 39)
    - $A(\mathbf{u} + \mathbf{v}) = A\mathbf{u} + A\mathbf{v}$
    - $A(c\mathbf{u}) = c(A\mathbf{u})$
- Stelsel lineaire vergelijkingen (Lay: §1.5)
  - Een homogeen lineair systeem heeft tenminste één oplossing voor $\mathbf{Ax} = \mathbf{0}$, de 'triviale oplossing' $\mathbf{x} = \mathbf{0}$ en eventueel een niet-triviale oplossing. (Pagina 43)
    - Een homogene vergelijking $\mathbf{Ax} = \mathbf{0}$ heeft alleen een niet-triviale oplossing als er

tenminste één vrije variabele is.

- Example 1, pagina 43:

$$\begin{aligned} 3x_1 + 5x_2 - 4x_3 &= 0 \\ -3x_1 - 2x_2 + 4x_3 &= 0 \\ 6x_1 + x_2 - 8x_3 &= 0 \end{aligned} \rightarrow \begin{bmatrix} 3 & 5 & -4 \\ -3 & -2 & 4 \\ 6 & 1 & -8 \end{bmatrix} \mathbf{x} = \mathbf{0} \rightarrow \begin{bmatrix} 3 & 5 & -4 & | & 0 \\ -3 & -2 & 4 & | & 0 \\ 6 & 1 & -8 & | & 0 \end{bmatrix} \rightarrow$$

$$\begin{bmatrix} 3 & 5 & -4 & | & 0 \\ 0 & 3 & 0 & | & 0 \\ 0 & 0 & 0 & | & 0 \end{bmatrix} \rightarrow \begin{bmatrix} 1 & 0 & -\frac{4}{3} & | & 0 \\ 0 & 1 & 0 & | & 0 \\ 0 & 0 & 0 & | & 0 \end{bmatrix} \rightarrow \begin{aligned} x_1 - \frac{4}{3}x_3 &= 0 \\ x_2 &= 0 \\ 0 &= 0 \end{aligned}$$

Hieruit volgt $x_1 = \frac{4}{3}x_3$; $x_2 = 0$ en x_3 is vrij.

- Parametervorm (Pagina 44)
  - Parametervorm $\mathbf{x} = \mathbf{su} + \mathbf{tv}$.
- Samenvatting hier incompleet!
- Lineaire (on)afhankelijkheden van een set vectoren. (Lay: §1.7)
  - Een set vectoren is lineair onafhankelijk als $\mathbf{0} = x_1\mathbf{v}_1 + \dots + x_p\mathbf{v}_p$ alleen de triviale oplossing heeft ($\mathbf{x}=\mathbf{0}$).
Een set vectoren is lineair afhankelijk als er gewichten ($c_1 \dots c_p$, anders dan de triviale oplossing) bestaan waarvoor geldt $\mathbf{0} = c_1\mathbf{v}_1 + \dots + c_p\mathbf{v}_p$. (Pagina 56)
  - De kolommen van A zijn lineair onafhankelijk als $A\mathbf{x} = \mathbf{0}$ alleen de triviale oplossing heeft. (Pagina 57)
  - Samenvatting hier incompleet!
- Lineaire transformaties (Lay: §1.8)
  - Een transformatie T van $\mathbb{R}^n$ naar $\mathbb{R}^m$ bepaald voor elke vector $\mathbf{x}$ in $\mathbb{R}^n$ een vector $T(\mathbf{x})$ in $\mathbb{R}^m$ ($T: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^m$). (Pagina 63)
    - De set $\mathbb{R}^n$ is het domein van T en $\mathbb{R}^m$ het codomein van T .
    - Voor elke $\mathbf{x}$ in $\mathbb{R}^n$ bestaat een afbeelding $T(\mathbf{x})$ in $\mathbb{R}^m$.
    - De verzameling van alle afbeeldingen van $T(\mathbf{x})$ is de *range* van T .
  - Een transformatie is lineair als geldt: (Pagina 65, 66)
    - $T(\mathbf{0}) = \mathbf{0}$
    - $T(\mathbf{u} + \mathbf{v}) = T(\mathbf{u}) + T(\mathbf{v})$, voor elke $\mathbf{u}$ en $\mathbf{v}$ in het domein van T .
 $T(c\mathbf{u} + d\mathbf{v}) = cT(\mathbf{u}) + dT(\mathbf{v})$, voor alle scalars c en d en elke $\mathbf{u}$ en $\mathbf{v}$ in het domein van T . (Via $T(c\mathbf{u} + d\mathbf{v}) = T(c\mathbf{u}) + T(d\mathbf{v}) = cT(\mathbf{u}) + dT(\mathbf{v})$.)
    - $T(c\mathbf{u}) = cT(\mathbf{u})$, voor elke scalar c en elke $\mathbf{u}$ in het domein van T .
- Lineaire transformatie matrix (Lay: §1.9)
  - Als $T: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^m$ dan bestaat er een unieke matrix A waarmee $T(\mathbf{x}) = A\mathbf{x}$ voor elke $\mathbf{x}$ in $\mathbb{R}^n$. A is de $m \times n$ matrix waarvan de j de kolom de vector $T(\mathbf{e}_j)$ is, waar $\mathbf{e}_j$ de j de kolom is van de identiteitsmatrix. $A = [T(\mathbf{e}_1) \dots T(\mathbf{e}_n)]$ (Pagina 71)
  - Rotaties rond de oorsprong: $A = \begin{bmatrix} \cos \varphi & -\sin \varphi \\ \sin \varphi & \cos \varphi \end{bmatrix}$. Positieve φ is tegen de klok in.
  - Standaard matrices: (Pagina 73)
    - Spiegelning over de x_1 -as (x -as): $\begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & -1 \end{bmatrix}$.
    - Spiegelning over de x_2 -as (y -as): $\begin{bmatrix} -1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$.
    - Spiegelning over de lijn $x_1=x_2$: $\begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}$.
    - Spiegelning over de lijn $x_2=-x_1$: $\begin{bmatrix} 0 & -1 \\ -1 & 0 \end{bmatrix}$.
    - Spiegelning in de oorsprong: $\begin{bmatrix} -1 & 0 \\ 0 & -1 \end{bmatrix}$.

- Horizontale krimp en uitrekking: $\begin{bmatrix} k & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$.
- Verticale krimp en uitrekking: $\begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & k \end{bmatrix}$.
- Horizontale shear: $\begin{bmatrix} 1 & k \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$.
- Verticale shear: $\begin{bmatrix} 1 & 0 \\ k & 1 \end{bmatrix}$.
- Projectie op de x_1 -as (x-as): $\begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$.
- Projectie op de x_2 -as (y-as): $\begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$.
- $T: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^m$ is 'onto' $\mathbb{R}^m$ als elke $\mathbf{b}$ in $\mathbb{R}^m$ de afbeelding is van tenminste een $\mathbf{x}$ in $\mathbb{R}^n$. (Pagina 75) Maar slechts als de kolommen van A $\mathbb{R}^m$ omspannen.
- $T: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^m$ is een-op-een als elke $\mathbf{b}$ in $\mathbb{R}^m$ de afbeelding is van ten hoogste een $\mathbf{x}$ in $\mathbb{R}^n$. Zie ook figuur 4, pagina 76.
 T is alleen een-op-een als $T(\mathbf{x}) = \mathbf{0}$ alleen de triviale oplossing heeft, de kolommen van A zijn dus lineair onafhankelijk.
- Matrixbewerkingen (Lay: §2.1)
  - A, B en C zijn matrices van dezelfde grote, r en s zijn scalars. Dan geldt: (Pagina 93)
    - $A + B = B + A$
    - $(A + B) + C = A + (B + C)$
    - $A + 0 = A$
    - $r(A + B) = rA + rB$
    - $(r + s)A = rA + sA$
    - $r(sA) = (rs)A$
  - Matrixvermenigvuldigingen: (Pagina 94)

$B\mathbf{x} = x_1\mathbf{b}_1 + \dots + x_p\mathbf{b}_p$ en $A(B\mathbf{x}) = A(x_1\mathbf{b}_1) + \dots + A(x_p\mathbf{b}_p) = x_1A\mathbf{b}_1 + \dots + x_pA\mathbf{b}_p$
en $AB = A[\mathbf{b}_1 \ \mathbf{b}_2 \ \dots \ \mathbf{b}_p] = [A\mathbf{b}_1 \ A\mathbf{b}_2 \ \dots \ A\mathbf{b}_p]$ dus
 $(AB)\mathbf{x} = [A\mathbf{b}_1x_1 \ A\mathbf{b}_2x_2 \ \dots \ A\mathbf{b}_px_p]$.

    - Elke kolom van AB is een lineaire combinatie van de kolommen van A met de gewichten van de corresponderende rij in B . (Pagina 95)
    - Als A is $m \times n$, dan moet B $n \times o$ zijn en is AB $m \times o$.
    - $AB = [A\mathbf{b}_1 \ \dots \ A\mathbf{b}_p]$ Hieruit volgt: $(AB)_{ij} = a_{i1}b_{1j} + a_{i2}b_{2j} + \dots + a_{in}b_{nj}$ en $\text{rij}_i(AB) = \text{rij}_i(A) \cdot B$. (Pagina 96, 97)
    - Eigenschappen: (Pagina 97)
      - $A(BC) = (AB)C$
      - $A(B + C) = AB + AC$
      - $(B + C)A = BA + CA$
      - $r(AB) = (rA)B = A(rB)$, voor elke scalar r .
      - $I_m A = A = A I_n$
    - Enkele uitzonderingen: (Pagina 98)
      - $AB \neq BA$, in de meeste gevallen.
      - Als $AB = AC$, is B niet per definitie C .
      - Als $AB = 0_m$, dan is A of B niet noodzakelijk 0_m .
  - Machten van matrices (A^k): (Pagina 99)
Samenvatting hier incompleet!
  - Getransponeerde van een matrix (A^T): (Pagina 99)

$$A = \begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix} \rightarrow A^T = \begin{bmatrix} a & c \\ b & d \end{bmatrix}$$

Eigenschappen:

- $(A^T)^T = A$
- $(A + B)^T = A^T + B^T$
- $(rA)^T = rA^T$, voor elke scalar r .
- $(AB)^T = B^T A^T$, let op: omgekeerde volgorde!

▪ Samenvatting hier (mogelijk) incompleet!

○ Inverse van een matrix (Lay: §2.2)

▪ $A^{-1}A = I$ en $AA^{-1} = I$ (Pagina 103)

▪ $A^{-1} = \frac{1}{ad-bc} \begin{bmatrix} d & -b \\ -c & a \end{bmatrix}$ of $\left[\begin{array}{cc|cc} a & b & 1 & 0 \\ c & d & 0 & 1 \end{array} \right]$ vegen totdat links de identiteitsmatrix staat. De rechterkant is dan de geïnverteerde matrix. (Pagina 108)

▪ $\det A = ad - bc$

Een 2×2 matrix is alleen inverteerbaar als $\det A \neq 0$.

▪ Voor elke inverteerbare $n \times n$ matrix A geldt dat voor elke $\mathbf{b}$ in $\mathbb{R}^n$ de vergelijking $A\mathbf{x} = \mathbf{b}$ de unieke oplossing $\mathbf{x} = A^{-1}\mathbf{b}$ heeft. (Pagina 104)

▪ Rekenregels: (Pagina 105)

- $(A^{-1})^{-1} = A$
- $(AB)^{-1} = B^{-1}A^{-1}$

Bovenstaande regels zijn vergelijkbaar met de regels voor getransponeerde matrices.

- $(A^T)^{-1} = (A^{-1})^T$

- Het product van twee $n \times n$ matrices is inverteerbaar.

▪ Elementaire matrices (Pagina 106)

Een (identiteits)matrix E waarop één bewerking is toegepast. Deze bewerking kan op matrix A worden toegepast: EA .

Elke elementaire matrix is inverteerbaar.

○ Eigenschappen van inverteerbare matrices (Lay: §2.3)

▪ Eigenschappen van een inverteerbare matrix, allen waar of allen onwaar: (Pagina 112)

- A is een inverteerbare matrix.
- A is rij-equivalent met de $n \times n$ identiteitsmatrix.
- A heeft n pivot posities.
- De vergelijking $A\mathbf{x} = \mathbf{0}$ heeft alleen de triviale oplossing.
- De kolommen van A zijn lineair onafhankelijk.
- De lineaire transformatie van $\mathbf{x} \rightarrow A\mathbf{x}$ is een-op-een.
- De vergelijking $A\mathbf{x} = \mathbf{b}$ heeft tenminste een oplossing voor elke $\mathbf{b}$ in $\mathbb{R}^n$.
- De kolommen van A omspannen $\mathbb{R}^n$.
- De lineaire transformatie van $\mathbf{x} \rightarrow A\mathbf{x}$ projecteert $\mathbb{R}^n$ op $\mathbb{R}^n$.
- Er bestaat een $n \times n$ matrix C waarvoor geldt: $CA = I$.
- Er bestaat een $n \times n$ matrix D waarvoor geldt: $AD = I$.
- A^T is een inverteerbare matrix.

▪ Als voor de vierkante matrices A en B geldt $AB = I$, dan zijn A en B inverteerbaar met $B = A^{-1}$ en $A = B^{-1}$.

▪ De lineaire transformatie $T: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^n$ is inverteerbaar als er een transformatie $S: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^n$ bestaat waarvoor geldt: $S(T(\mathbf{x})) = \mathbf{x}$ en $T(S(\mathbf{x})) = \mathbf{x}$ voor alle $\mathbf{x}$ in $\mathbb{R}^n$.

Als A de standaardmatrix is voor transformatie T is deze alleen inverteerbaar als A inverteerbaar is. De standaardmatrix van de geïnverteerde transformatie S is dan: A^{-1} .

• Lineaire Algebra (Lay)

Deeltentamen III

○ Subspaces of $\mathbb{R}^n$ (Lay: §2.8)

- Een subspace van $\mathbb{R}^n$ is elke set H in $\mathbb{R}^n$ met de volgende drie eigenschappen:
  - De nulvector bevindt zich in H .
  - Voor elke $\mathbf{u}$ en $\mathbf{v}$ in H , bevindt $\mathbf{u} + \mathbf{v}$ zich ook in H .
  - Voor elke $\mathbf{u}$ in H en elke scalar c bevindt $c\mathbf{u}$ zich in H .
- De kolomruimte van A is de set (Col A) van alle lineaire combinaties van de kolommen van A . (Als $\mathbf{b}$ zich in de Col A bevindt is $[A \mid \mathbf{b}]$ oplosbaar.)
- De nulruimte van A is de set van oplossingen van de homogene vergelijking $A\mathbf{x} = \mathbf{0}$. De nulruimte van $m \times n$ matrix A is een subspace van $\mathbb{R}^n$. Bij gevolg zijn de m oplossingen van de homogene vergelijking ($A\mathbf{x} = \mathbf{0}$) in n onbekenden een subset van $\mathbb{R}^n$.
- De basis voor een subspace H van $\mathbb{R}^n$ is een lineair onafhankelijke set in H die H omspannt.
- De set $\{\mathbf{e}_1 \dots \mathbf{e}_n\}$, gelijk aan de identiteitsmatrix $n \times n$, is de standaard basis voor $\mathbb{R}^n$.
- De pivot kolommen van matrix A vormen de basis van de kolomruimte van A .
- Dimension and rank (= rang) (Lay: §2.9)
  - Neem $\mathcal{B} = \{\mathbf{b}_1 \dots \mathbf{b}_p\}$, de basis van subspace H . Voor elke $\mathbf{x}$ in H zijn er gewichten $c_1 \dots c_p$ waarvoor geldt $\mathbf{x} = c_1\mathbf{b}_1 + \dots + c_p\mathbf{b}_p$.
  - De vector $[\mathbf{x}]_{\mathcal{B}} = \begin{bmatrix} c_1 \\ \vdots \\ c_p \end{bmatrix}$ in $\mathbb{R}^p$ is de coördinatenvector van $\mathbf{x}$ ten opzichte van $\mathcal{B}$ (de $\mathcal{B}$ -coördinatenvector van $\mathbf{x}$).
  - De dimensie van subspace H , $\dim H$, is het aantal vectoren in elke basis van H . De dimensie van de nulruimte $\{\mathbf{0}\}$, is per definitie 0.
  - De rank van matrix A , rank A , is de dimensie van de kolomruimte van A . De rank A , is het aantal pivot-kolommen van de Col A .
  - Rank theorema
Voor matrix A met n kolommen geldt: $\text{rank } A + \dim \text{Nul } A = n$.
  - Het basis theorema
Neem H een p -dimensionale deelruimte van $\mathbb{R}^n$. Elke lineair onafhankelijke set van p -elementen in H is automatisch een basis van H . Ook is elke set van p -elementen van H die H omspannen automatisch een basis van H .
  - Vervolg op het inverse matrix theorema (Lay: §2.3):
Neem A een $n \times n$ matrix. De volgende beweringen zijn equivalent aan de bewering dat A een inverteerbare matrix is.
    - De kolommen van A vormen een basis voor $\mathbb{R}^n$.
    - $\text{Col } A = \mathbb{R}^n$.
    - $\dim \text{Col } A = n$.
    - $\text{rank } A = n$.
    - $\text{Nul } A = \{\mathbf{0}\}$
    - $\dim \text{Nul } A = 0$
- Inner product, length, and orthogonality (Lay: §6.1)
  - Het inproduct:

$$\mathbf{u} = \begin{bmatrix} u_1 \\ u_2 \\ \vdots \\ u_n \end{bmatrix}, \mathbf{v} = \begin{bmatrix} v_1 \\ v_2 \\ \vdots \\ v_n \end{bmatrix} \quad \mathbf{u} \cdot \mathbf{v} = [u_1 \quad u_2 \quad \dots \quad u_n] \begin{bmatrix} v_1 \\ v_2 \\ \vdots \\ v_n \end{bmatrix} = u_1 v_1 + u_1 v_2 + \dots + u_n v_n$$
  - Rekenregels voor het inproduct:
    - $\mathbf{u} \cdot \mathbf{v} = \mathbf{v} \cdot \mathbf{u}$
    - $(\mathbf{u} + \mathbf{v}) \cdot \mathbf{w} = \mathbf{u} \cdot \mathbf{w} + \mathbf{v} \cdot \mathbf{w}$

- $(c\mathbf{u}) \cdot \mathbf{v} = c(\mathbf{u} \cdot \mathbf{v}) = \mathbf{u} \cdot (c\mathbf{v})$
  - $\mathbf{u} \cdot \mathbf{u} \geq 0$
 $\mathbf{u} \cdot \mathbf{u} = 0$, only if $\mathbf{u} = \mathbf{0}$.
  - Als combinatie van 2 en 3:
 $(c_1\mathbf{u}_1 + \dots + c_p\mathbf{u}_p) \cdot \mathbf{w} = c_1(\mathbf{u}_1 \cdot \mathbf{w}) + \dots + c_p(\mathbf{u}_p \cdot \mathbf{w})$
- De lengte (norm) van een vector:
 $\|\mathbf{v}\| = \sqrt{\mathbf{v} \cdot \mathbf{v}} = \sqrt{v_1^2 + v_2^2 + \dots + v_n^2}$ (en $\|\mathbf{v}\|^2 = \mathbf{v} \cdot \mathbf{v}$). Verder geldt: $\|c\mathbf{v}\| = |c| \|\mathbf{v}\|$.
- Unit vector (= eenheidsvector), een genormaliseerde vector met lengte 1: $\frac{1}{\|\mathbf{v}\|} \mathbf{v}$.
- De afstand tussen vectoren $\mathbf{u}$ en $\mathbf{v}$ in $\mathbb{R}^n$, $\text{dist}(\mathbf{u}, \mathbf{v})$, is de lengte van de vector $\mathbf{u} - \mathbf{v}$:
 $\text{dist}(\mathbf{u}, \mathbf{v}) = \|\mathbf{u} - \mathbf{v}\| = \sqrt{(\mathbf{u} - \mathbf{v}) \cdot (\mathbf{u} - \mathbf{v})} = \sqrt{(u_1 - v_1)^2 + (u_2 - v_2)^2 + \dots + (u_n - v_n)^2}$.
- Orthogonaliteit: de vectoren $\mathbf{u}$ en $\mathbf{v}$ zijn orthogonaal als $\mathbf{u} \cdot \mathbf{v} = 0$. (Pagina 333)
Verder geldt: $\|\mathbf{u} + \mathbf{v}\|^2 = \|\mathbf{u}\|^2 + \|\mathbf{v}\|^2$, in essentie $a^2 + b^2 = c^2$.
- Orthogonaal complement, de set van alle vectoren $\mathbf{z}$ die orthogonaal op W staan: $W^\perp$.
  - Een vector $\mathbf{x}$ is alleen in $W^\perp$ als ze orthogonaal staat op elke vector die H omspant.
  - $W^\perp$ is een deelruimte van $\mathbb{R}^n$.
  - Als $L = W^\perp$ geldt ook $L^\perp = W$.
 Het bepalen van het orthogonaal complement:
  - $(\text{Row } A)^\perp = \text{Nul } A$
  - $(\text{Col } A)^\perp = \text{Nul } A^T$
- Hoeken in $\mathbb{R}^2$ en $\mathbb{R}^3$:
 $\mathbf{u} \cdot \mathbf{v} = \|\mathbf{u}\| \|\mathbf{v}\| \cos \vartheta$
- Orthogonale sets (Lay: §6.2)
  - Neem $S = \{\mathbf{u}_1 \dots \mathbf{u}_p\}$, een orthogonale set van vectoren ($\neq \mathbf{0}$) in $\mathbb{R}^n$. Nu is S lineair onafhankelijk en bij gevolg de basis voor de deelruimte omspannen door S .
  - Een orthogonale basis voor deelruimte W van $\mathbb{R}^n$ is een basis voor W dat bij gevolg ook een orthogonale set is.
  - Neem $\{\mathbf{u}_1 \dots \mathbf{u}_p\}$, een orthogonale basis voor deelruimte W van $\mathbb{R}^n$. Voor elke $\mathbf{y}$ in W zijn de gewichten van de lineaire combinatie $\mathbf{y} = c_1\mathbf{v}_1 + \dots + c_p\mathbf{v}_p$ gegeven door:
$$c_j = \frac{\mathbf{y} \cdot \mathbf{u}_j}{\mathbf{u}_j \cdot \mathbf{u}_j} \quad (\text{met } j = 1, \dots, p).$$
  - De orthogonale projectie van $\mathbf{y}$ op $\mathbf{u}$: $\hat{\mathbf{y}} = \text{proj}_L \mathbf{y} = \frac{\mathbf{y} \cdot \mathbf{u}}{\mathbf{u} \cdot \mathbf{u}} \mathbf{u}$.
  - **Tussenstuk met illustraties (rond pagina 341)**
  - Orthonormale sets, zijn orthogonale sets van eenheidsvectoren.
Meest duidelijke voorbeeld: $\{\mathbf{e}_1, \dots, \mathbf{e}_n\}$, de identiteitsmatrix.
De lengte van een eenheidsvector is eenvoudig te controleren via: $\mathbf{v}_1 \cdot \mathbf{v}_1 = 1$.
  - Daarnaast geldt dat U alleen orthonormale kolommen heeft als geldt: $U^T U = I$.
  - Als U een $m \times n$ matrix met orthonormale kolommen is en $\mathbf{x}$ en $\mathbf{y}$ zijn in $\mathbb{R}^n$ geldt:
    - $\|U\mathbf{x}\| = \|\mathbf{x}\|$
    - $(U\mathbf{x}) \cdot (U\mathbf{y}) = \mathbf{x} \cdot \mathbf{y}$
    - $(U\mathbf{x}) \cdot (U\mathbf{y}) = \mathbf{0}$ alleen als $\mathbf{x} \cdot \mathbf{y} = \mathbf{0}$.
 Het eerste en laatste criterium bewijzen dat orthogonaliteit en lengte bewaard blijven bij $\mathbf{x} \rightarrow U\mathbf{x}$. (Pagina 343)
  - Een orthogonale matrix is een inverteerbare, vierkante matrix waarvoor geldt $U^{-1} = U^T$. Naast de rijen zijn dus ook de kolommen orthonormaal! (Pagina 344)
- Orthogonal projections (Lay: §6.3)
Het projecteren van een punt op een vlak in $\mathbb{R}^n$. Met subspace W en punt $\mathbf{y}$ bestaat er een

punt $\hat{y}$ op W , deze orthogonale projectie is het dichtst mogelijk bij W .

- Neem W een subspace van $\mathbb{R}^n$. Elke $\mathbf{y}$ in $\mathbb{R}^n$ kan dan geschreven worden als $\mathbf{y} = \hat{\mathbf{y}} + \mathbf{z}$ met $\hat{\mathbf{y}}$ in W en $\mathbf{z}$ in $W^\perp$. Als $\{\mathbf{u}_1, \dots, \mathbf{u}_p\}$ een orthogonale basis is voor W geldt:

$$\hat{\mathbf{y}} = \frac{\mathbf{y} \cdot \mathbf{u}_1}{\mathbf{u}_1 \cdot \mathbf{u}_1} \mathbf{u}_1 + \dots + \frac{\mathbf{y} \cdot \mathbf{u}_p}{\mathbf{u}_p \cdot \mathbf{u}_p} \mathbf{u}_p \quad \text{and } \mathbf{z} = \mathbf{y} - \hat{\mathbf{y}}.$$

- De vector $\hat{\mathbf{y}}$ is de orthogonale projectie van $\mathbf{y}$ op W en kan ook geschreven worden als $\text{proj}_W \mathbf{y}$. Zie ook figuur 2, pagina 348 en figuur 3, pagina 349.
- Als $\mathbf{y}$ zich in $W = \text{Span}\{\mathbf{u}_1 \dots \mathbf{u}_p\}$ bevindt dan is $\text{proj}_W \mathbf{y} = \mathbf{y}$.
- Als W een deelruimte in $\mathbb{R}^n$ is; $\mathbf{y}$ een vector in $\mathbb{R}^n$ en $\hat{\mathbf{y}}$ de orthogonale projectie van $\mathbf{y}$ op W , dan is $\hat{\mathbf{y}}$ het punt op W het dichtst bij $\mathbf{y}$. $\|\mathbf{y} - \hat{\mathbf{y}}\| < \|\mathbf{y} - \mathbf{v}\|$ voor alle $\mathbf{v}$ in W ongelijk $\hat{\mathbf{y}}$.
- Als $\{\mathbf{u}_1 \dots \mathbf{u}_p\}$ een orthonormale basis is voor W in $\mathbb{R}^n$ dan is: $\text{proj}_W \mathbf{y} = (\mathbf{y} \cdot \mathbf{u}_1) \mathbf{u}_1 + \dots + (\mathbf{y} \cdot \mathbf{u}_p) \mathbf{u}_p$.
Als $U = [\mathbf{u}_1 \mathbf{u}_2 \dots \mathbf{u}_p]$ dan geldt: $\text{proj}_W \mathbf{y} = U U^T \mathbf{y}$ voor elke $\mathbf{y}$ in $\mathbb{R}^n$.

○ The Gram-Schmidt process (Lay: §6.4)

Een algoritme voor het creëren van een orthogonale of orthonormale basis.

- The Gram-Schmidt process

- Neem $\mathbf{v}_1 = \mathbf{x}_1$ en $W_1 = \text{Span}\{\mathbf{x}_1\} = \text{Span}\{\mathbf{v}_1\}$
- Neem $\mathbf{v}_2$ als $\mathbf{x}_2$ minus zijn projectie op W_1 : $\mathbf{v}_2 = \mathbf{x}_2 - \text{proj}_{W_1} \mathbf{x}_2 = \mathbf{x}_2 - \frac{\mathbf{x}_2 \cdot \mathbf{v}_1}{\mathbf{v}_1 \cdot \mathbf{v}_1} \mathbf{v}_1$.
- Schaal $\mathbf{v}_2$ naar gehele getallen ($\mathbf{v}_2'$). (Deze handeling heeft geen gevolgen voor de andere vectoren!)
- Neem $\mathbf{v}_3$ is $\mathbf{x}_3$ minus de projectie op $W_2 (= \{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2'\})$:

$$\mathbf{v}_3 = \mathbf{x}_3 - \text{proj}_{\mathbf{v}_1} \mathbf{x}_3 - \text{proj}_{\mathbf{v}_2'} \mathbf{x}_3 = \mathbf{x}_3 - \frac{\mathbf{x}_3 \cdot \mathbf{v}_1}{\mathbf{v}_1 \cdot \mathbf{v}_1} \mathbf{v}_1 - \frac{\mathbf{x}_3 \cdot \mathbf{v}_2'}{\mathbf{v}_2' \cdot \mathbf{v}_2'} \mathbf{v}_2' .$$

- Enz. enz. enz.

$$\mathbf{v}_p = \mathbf{x}_p - \frac{\mathbf{x}_p \cdot \mathbf{v}_1}{\mathbf{v}_1 \cdot \mathbf{v}_1} \mathbf{v}_1 - \frac{\mathbf{x}_p \cdot \mathbf{v}_2}{\mathbf{v}_2 \cdot \mathbf{v}_2} \mathbf{v}_2 - \dots - \frac{\mathbf{x}_p \cdot \mathbf{v}_{p-1}}{\mathbf{v}_{p-1} \cdot \mathbf{v}_{p-1}} \mathbf{v}_{p-1}$$

$\{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_p\}$ is nu een orthogonale basis voor W . Daarnaast is $\text{Span}\{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_k\} = \text{Span}\{\mathbf{x}_1, \dots, \mathbf{x}_k\}$ met $1 \leq k \leq p$. (Dus voor elk deel van de deelruimte.)

- Een orthonormale basis is te construeren uit $\{\mathbf{v}_1, \dots, \mathbf{v}_p\}$ door te schalen met de lengte van $\mathbf{v}$: $\mathbf{u}_1 = \frac{1}{\|\mathbf{v}_1\|} \mathbf{v}_1$, enz.

- QR-factorisatie

Wordt niet gevraagd?

○ Least-squares problems (Lay: §6.5)

N.B.: het 'hoedje' in $\hat{\mathbf{x}}$ is in veel gevallen vervangen door $\bar{\mathbf{x}}$.

Neem A , een $m \times n$ matrix en $\mathbf{b}$, beiden in $\mathbb{R}^m$. De kleinste kwadraten oplossing van $A\mathbf{x} = \mathbf{b}$ is $\bar{\mathbf{x}}$ in $\mathbb{R}^n$ waarvoor geldt: $\|\mathbf{b} - A\bar{\mathbf{x}}\| \leq \|\mathbf{b} - A\mathbf{x}\|$ voor elke $\mathbf{x}$ in $\mathbb{R}^n$.

- Op basis van de vorige paragraaf geldt: $\bar{\mathbf{b}} = \text{proj}_{\text{Col } A} \mathbf{b}$.
- Omdat $\bar{\mathbf{b}}$ zich in de kolomruimte van A bevindt bestaat er een $\bar{\mathbf{x}}$ in $\mathbb{R}^n$ waarvoor geldt $A\bar{\mathbf{x}} = \bar{\mathbf{b}}$.
- Zoals eerder gezegd is $\bar{\mathbf{b}}$ het punt het dichtst bij $\mathbf{b}$ in de kolomruimte van A . De vector $\bar{\mathbf{x}}$ is dan de kleinste kwadraten oplossing van $A\mathbf{x} = \mathbf{b}$.

Elke kleinste kwadraten oplossing voldoet aan de vergelijking: $A^T A \bar{\mathbf{x}} = A^T \mathbf{b}$.

- Eigenschappen van de projectie $\bar{\mathbf{b}}$:

- De projectie van $\bar{\mathbf{b}}$ staat orthogonaal op A : $\mathbf{b} - \bar{\mathbf{b}}$.
- Bijgevolg staat $\mathbf{b} - A\bar{\mathbf{x}}$ orthogonaal op alle kolommen van A : $\mathbf{a}_j \cdot (\mathbf{b} - A\bar{\mathbf{x}}) = 0$; en op alle rijen van A : $\mathbf{a}_j^T \cdot (\mathbf{b} - A\bar{\mathbf{x}}) = 0$.

(Neem $\bar{\mathbf{b}} = A\bar{\mathbf{x}}$. Hieruit volgt ook dat $\mathbf{b} = \bar{\mathbf{b}} + (\mathbf{b} - \bar{\mathbf{b}}) = A\bar{\mathbf{x}} + (\mathbf{b} - A\bar{\mathbf{x}})$.)

• Hieruit volgt: $A^T(\mathbf{b} - A\bar{\mathbf{x}}) = 0$ en $A^T\mathbf{b} - A^TA\bar{\mathbf{x}} = 0 \rightarrow A^TA\bar{\mathbf{x}} = A^T\mathbf{b}$.

▪ Als $\bar{\mathbf{x}}$ voorziet in $A^TA\bar{\mathbf{x}} = A^T\mathbf{b}$ bewijst dat $\mathbf{b} - A\bar{\mathbf{x}}$ orthogonaal staat op de rijen van A en dus ook op de kolommen van A .

▪ Bepalen van de kleinste kwadraten oplossing met A een $m \times n$ matrix. Geen of alle van de volgende beweringen zijn waar:

• De vergelijking $A\mathbf{x} = \mathbf{b}$ heeft een unieke kleinste kwadraten oplossing voor elke $\mathbf{b}$ in $\mathbb{R}^m$.

• De kolommen van A zijn linear onafhankelijk.

• De matrix A^TA is inverteerbaar.

De kleinste kwadraten oplossing wordt dan gegeven door $\bar{\mathbf{x}} = (A^TA)^{-1}A^T\mathbf{b}$.

▪ Andere methoden om tot de kleinste kwadraten methode te komen:

• De vector $\mathbf{b}$ projecteren op A .

$$\hat{\mathbf{b}} = \frac{\mathbf{b}_3 \cdot \mathbf{a}_1}{\mathbf{a}_1 \cdot \mathbf{a}_1} \mathbf{a}_1 + \frac{\mathbf{b}_3 \cdot \mathbf{a}_2}{\mathbf{a}_2 \cdot \mathbf{a}_2} \mathbf{a}_2 = x_1 \mathbf{a}_1 + x_2 \mathbf{a}_2 \rightarrow \hat{\mathbf{x}} = \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \end{bmatrix}$$

• Via QR-factorisatie (pagina 365)

Zie opmerkingen §6.4.

○ Applications to linear models (Lay: §6.6)

▪ $A\mathbf{x} = \mathbf{b} \rightarrow X\boldsymbol{\beta} = \mathbf{y}$.

Oplossen volgens zelfde methode: $X^TX\boldsymbol{\beta} = X^T\mathbf{y}$.

▪ Least-Squares lines

De meest eenvoudige lineaire vergelijking: $y = \beta_0 + \beta_1 x = mx + b$. Bij de kleinste kwadraten oplossing worden de waarden β_0 en β_1 voor dit model gevonden met de kleinst mogelijke fout op de y-as. Er vindt géén correctie plaats op de x-as!

• $X\boldsymbol{\beta} = \mathbf{y}$ met $X = \begin{bmatrix} 1 & x_1 \\ 1 & x_2 \\ \vdots & \vdots \\ 1 & x_n \end{bmatrix}$, $\boldsymbol{\beta} = \begin{bmatrix} \beta_0 \\ \beta_1 \end{bmatrix}$, $\mathbf{y} = \begin{bmatrix} y_1 \\ y_2 \\ \vdots \\ y_n \end{bmatrix}$.

• De fout ten opzichte van de originele lijn (residuals): $\boldsymbol{\epsilon} = \mathbf{y} - X\boldsymbol{\beta}$ en $\mathbf{y} = X\boldsymbol{\beta} + \boldsymbol{\epsilon}$.

▪ De kleinste kwadraten methode en andere figuren

• Neem het model $y = \beta_0 + \beta_1 x + \beta_2 x^2$.

$$\text{Voor } \mathbf{y} = X\boldsymbol{\beta} \text{ geldt nu } \begin{bmatrix} y_1 \\ y_2 \\ \vdots \\ y_n \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & x_1 & x_1^2 \\ 1 & x_2 & x_2^2 \\ \vdots & \vdots & \vdots \\ 1 & x_n & x_n^2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \beta_0 \\ \beta_1 \\ \beta_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \epsilon_1 \\ \epsilon_2 \\ \vdots \\ \epsilon_n \end{bmatrix}.$$

• Met meer variabelen: $y = \beta_0 + \beta_1 u + \beta_2 v$, is de tweede kolom van X vervangen door de tweede variabele.